

Lausunnon antaminen Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksesta vuosille 2027–2029

Tekninen lautakunta 18.8.2026
1389/08.00.00/2026

Valmistelija

Laakso Jukka-Matti, etunimi.sukunimi@tuusula.fi

Toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksen tausta

HSL laatii vuosittain toiminta- ja taloussuunnitelman kolmelle seuraavalle vuodelle. HSL:n hallitus pyytää laatimastaan alustavasta suunnitelmasta vuosittain jäsenkuntiansa lausunnot. Vuonna 2026 jäsenkuntien on annettava lausuntonsa alustavasta suunnitelmasta viimeistään 10. syyskuuta.

HSL:n hallitus käsitteli alustavaa toiminta- ja taloussuunnitelmaa vuosille 2027-2029 kokouksessaan 26.5.2026 § 63. HSL pyytää jäsenkunnilta lausuntoa vuosien 2027–2029 alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta. Lausunto pyydetään seuraavista kokonaisuuksista viimeistään 10.9.2026:

- HSL:n toimintasuunnitelma,
- liikenteen palvelutaso ja palvelutason muutokset,
- kuntaosuuksien taso ja
- kuntakohtaisen ylijäämän käyttö tai alijäämän takaisin maksaminen suunnitelmakaudella 2027–2029.

Lisäksi HSL pyytää jäsenkuntia esittämään näkemyksensä seuraaviin kysymyksiin:

- Kannattaako kunta lipun hintojen matalampaa ja enemmän riskiä sisältävää keskimääräistä korotustasoa (inflaatio + 1,7 %-yks. = noin 3,1 % + kasvutoimet) vai riskittömämpää korotustasoa (inflaatio + 4,6 %-yks. = noin 6 %)
- Kannattaako kunta tarkastusmaksun korotusta 130 euroon?
- Miten suuren kustannuslisäyksen kunta on valmis hyväksymään kiristetyn päästötavoitteen saavuttamiseksi?
- Millä toimenpiteillä kunnan näkemyksen mukaan HSL:n maksuvalmius turvataan: jäsenkuntien lisärahoituksella, ulkoisella lainanotolla tai muilla ratkaisuilla?

Alustavan toiminta- ja taloussuunnitelman perusteena ovat:

- HSL:n strategia 2026–2029,
- PKS-omistajaohjauksen tavoitteet,
- voimassa oleva toiminta- ja taloussuunnitelma 2026–2028,
- hyväksytty liikennöintisuunnitelma 2026–2027 ja pidemmän aikavälin suunnitelmat; sekä
- vuoden 2025 tilinpäätöstiedot ja saatavissa olevat toteuma- ja ennustetiedot vuodelta 2026.

Taloussuunnitelma vuosille 2028–2029 on laadittu aiempien vuosien tapaan pääosin talousarviovuoden (2027) kustannustasoennusteen mukaisina.

HSL:n hallituksen kokouksen 26.5.2026 pöytäkirjassa (§ 63) ja sen liitteenä olevassa alustavassa toiminta- ja taloussuunnitelmassa on kuvattu asiaa. Seuraavassa on tiivistetty kuvaus suunnitelmakaudesta.

Alustava toimintasuunnitelma

HSL:n strategia vuosille 2026–2029 on hyväksytty yhtymäkokouksessa 25.11.2025 ja tulevien vuosien suunnittelu on jäsennelty sen mukaan. Strategian menestystekijät kuvaavat kriittisiä edellytyksiä, joiden varaan HSL:n strategisten päämäärien saavuttaminen rakentuu.

Toimintasuunnitelmat vuosille 2027–2029 on laadittu siten, että toimenpiteet on kytketty HSL:n strategian neljään strategiseen päämäärään ja niiden menestystekijöihin. Näistä muodostuu neljä tavoitekokonaisuutta: helppoa liikkumista ihmisille, tulevaisuuden kestäviä matkaketjuja, tuottavuudella tilaa uudistumiselle sekä yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

HSL:n strategian mukaisesti liikennepalveluissa tavoitteena on parantaa liikkumisen sujuvuutta, vaikuttavuutta ja tuottavuutta. TTS-kaudella 2027–2029 joukkoliikennepalveluun kohdistuu merkittäviä muutoksia laajojen raideinfrahankkeiden ja korjaustöiden vuoksi. Työmaat pidentävät matka-aikoja ja heikentävät palvelutasoa, kun raideliikennettä joudutaan korvaamaan bussiliikenteellä. Tämä lisää erityisesti vuonna 2027 operointikustannuksia ja laskee lipputuloja. Haastavan taloustilanteen ja subventiotavoitteiden vuoksi poikkeusjärjestelyihin liittyvää riskitasoa on nostettu. Palvelutaso myös paranee hankkeiden valmistuessa muun muassa Kruunusiltojen ja Espoon kaupunkiradan myötä. Muut liikenteen lisäykset ovat vähäisiä, ja kehittämisessä painopiste on nykyisen tarjonnan kustannustehokkaassa kohdentamisessa.

Vuosina 2027-2029 joukkoliikenteeseen merkittävimmin vaikuttavat hankkeet ovat mm. Junatien metrosillan uusiminen, Espoon kaupunkiradan työt ja valmistuminen, Vantaan raitiotien rakentaminen ja liikennöinnin aloitus, Kruunusiltojen raitiotieliikenteen aloitus, Länsiratikoiden rakennustyöt Helsingissä, Kulosaaren sillan uusiminen ja metron infran peruskorjaus ja kehittäminen.

Vuonna 2027 Itä-Helsingin suunnan joukkoliikenteeseen vaikuttaa huomattavasti Junatien metrosillan uusiminen. Tämä katkaisee metrolinjojen Sörnäisten ja Kulosaaren välillä noin seitsemäksi kuukaudeksi. Samalla toteutetaan muita hankkeita, kuten Sörnäisten aseman parannustyöt ja useiden muiden siltojen peruskorjaukset. Liikennekatkon laajuus ja kesto tarkentuvat hankesuunnittelun edetessä. Metron suunnitellaan liikennöivän katkoskohdan itä- ja länsipuolella. Muuta korvaavaa liikennettä varaudutaan järjestämään metrolinjojen katkon aikana. Korvaavan liikenteen toteutuksella arvioidaan olevan iso operointikuluja kasvattava vaikutus. Samalla haittana arvioidaan olevan merkittävä lipputulojen lasku.

Espoon kaupunkiradan rakennustyöst jatkuvat kesään 2027 asti, jolloin kesäliikennekaudella on vielä Leppävaaran länsipuolella viiden viikon junaliikenteen totaali katko. Kaupunkiradalla saadaan neljä raidetta käyttöön syksyllä 2027, jolloin kaupunkiratajunien reitti pitenee Helsingistä Espoon keskukseen asti. Syksyn junatarjontamuutokset vaikuttavat Espoon suunnan liikenteen lisäksi Kirkkonummen ja Siuntion junaliikennetarjontaan.

Vuodesta 2028 alkaen joukkoliikenteeseen vaikuttavat merkittävästi Kulosaaren ajoneuvosiltojen uusiminen, joka hidastaa bussiliikennettä Itä-Helsinkiin. Vuoden 2028 osalta vaikutukset tarkentuvat suunnittelun edetessä.

Joukkoliikenteen palvelutasomuutosten vuosien 2027-2029 listauksessa useat muutokset ovat rakennustoista aiheutuvia, vaikutuksiltaan laajoja, mutta myös yksityiskohdiltaan vielä täsmentymättömiä. Tuusulaan liittyvinä suunnitelmaehdotuksesta on poimittu seuraavat muutokset.

Mäkelänkadun perusparannustyö on alkanut syksyllä 2025 ja kestää syksyyn 2027. Työ hidastaa katukäytävän bussiliikennettä kauttaaltaan ja vaikuttaa mm. linjan 643 liikennöintiin. Mäkelänkadun kautta kulkevalle seutuliikenteelle (Vantaan ja Tuusulan suunnan seutulinjat) katurakentaminen aiheuttaa noin 300 000 € lisäkulut vuonna 2027.

Suunnitelmaehdotuksessa varaudutaan Vantaan ratikan rakentamisen aiheuttamiin bussiliikenteen poikkeusjärjestelyihin ja hidastumiseen. Tuusulan suunnan linjaan 641 työmaat vaikuttavat Tikkurilan aseman tuntumassa. Vaikutusten ennakoidaan ajoittuvan koko TTS-kaudelle 2027-2029, mutta vaikutuksia eritellysti Tuusulan suunnan linjaan ei ole suunnitelmaehdotuksessa vielä arvioitu.

Junatien metrosillan uusiminen katkaisee metrolinjojen Sörnäisten ja Kulosaaren välillä vuoden 2027 aikana. Metrolinjojen katko vaikuttaa koko liikennejärjestelmään. Korvaavan liikenteen toteuttamiseen liittyy runsaasti haasteita ja kustannusvaikutus arvioidaan nyt hyvin merkittäväksi. Kokonaisuus vaikuttaa myös Tuusulan suunnan linjan 643 liikennöintiin, mutta yksityiskohtaisesti vaikutusta ja kustannuksia ei ole vielä esitetty.

Linja 643 Hyrylä–Ruskeasanta–Hakaniemi: alustavassa suunnitelmassa esitetään varautumista tihentämään linjan 643 vuorotarjontaa aamu- ja iltapäiväruuhkissa siten, että vuoroväli olisi tasaisesti läpi aamu- ja iltapäiväruuhkien 20 minuuttia. Vuorovälin tihentäminen parantaisi Hyrylän ja Helsingin itäisen kantakaupungin sekä Hyrylän ja Keski-Vantaan välistä saavutettavuutta erityisesti työmatkaliikenteen näkökulmasta. Kustannusvaikutukseksi on arvioitu noin 80 000 € vuonna 2027 ja vuositasolla noin 175 000 €.

Edellisen toiminta- ja taloussuunnitelman tapaan alustavassa suunnitelmassa esitetään varautumista Rykmentinpuiston joukkoliikennepalvelun vahvistamiseen syksystä 2028 alkaen, mikäli Rykmentinpuiston alueen maankäytön kehitys sitä edellyttää. Kehityksen kustannusvaikutukseksi on arvioitu noin 60 000 € vuonna 2028 ja noin 155 000 € vuositasolla.

Alustavassa suunnitelmassa esitetään varautumista myös Sammonmäen joukkoliikennepalvelun perustamiseen Focus alueella syksystä 2028 alkaen, mikäli alueen maankäytön kehitys sitä edellyttää. Kehityksen kustannusvaikutukseksi on arvioitu noin 80 000 € vuonna 2028 ja noin 200 000 € vuositasolla.

Kuluneen vuoden aikana on toteutettu vuodelle 2026 määritettyjen säästötarpeiden vaatimia liikennetarjonnan supistuksia sekä linjalle 665 (Hyrylä-Järvenpää-Kellokoski) hyväksytyjä tarjonnan parannuksia. Muutosten kustannusvaikutus on mukana vuosien 2027-2029 alustavassa TTS:ssä.

Alustava taloussuunnitelma

Talousarvioesitys perustuu skenaarioon, jossa lipputulotavoite on 418,5 milj. euroa ja kuntasubventiossa päästään keskimäärin 45,9 prosenttiin ilman infrakustannuksia talousarviovuonna 2026 (kuntasubventio keskimäärin 59,3 prosenttia ml. infrakustannukset).

Taloussuunnitelmaan sisältyy merkittäviä epävarmuustekijöitä, joiden toteutuminen voi vaikuttaa olennaisesti jäsenkuntien maksuosuuksiin, HSL:n rahoitusasemaan sekä palvelutason ylläpitämismahdollisuuksiin. Näitä riskejä pyritään hallitsemaan ennakoivalla talouden seurannalla, vaihteittaisella päätöksenteolla sekä säännöllisellä talousennusteiden päivittämisellä strategiakauden aikana.

Taloussuunnitelman tulopohja perustuu riskiä sisältävään oletukseen keskimäärin noin 3,1 prosentin vuosittaisista lipunhintojen korotuksista sekä matkustajamäärien kasvun toteutumisesta. Mikäli kysynnän kehitys jää ennakoitua heikommaksi tai työmaiden vaikutukset asiakaskokemukseen pitkittyvät, muodostuu merkittävä riski lipputulojen toteutumiselle. Strategiakauden subventiotavoitteiden saavuttaminen edellyttäisi valittua suurempia hinnankorotuksia. Arvioiden mukaan vuoden 2027 noin 45,9 prosentin subventiotavoite ilman infraa edellyttäisi noin 6 prosentin hinnankorotuksia.

Tuottavuustavoitteet

Osana strategian toteuttamista HSL:llä on käynnissä tuottavuushanke, missä liikenteen osalta tavoitellaan yhteensä 12 miljoonan euron säästöjä vuosittaisista operointikustannuksista vuoteen 2029 mennessä verrattuna keväällä 2025 laadittuun alustavan toiminta- ja taloussuunnitelman mukaiseen kustannusennusteeseen. Jo toteutetut toimenpiteet ennen vuotta 2027 kattavat kokonaisuudesta vuositason noin 3,8 miljoonaa euroa. Erikseen tehtyjen säästötoimenpiteiden lisäksi tuottavuuden parantamista tavoitellaan toiminta- ja taloussuunnitelman vuosina tehtävien alueellisten linjastosuunnitelmien kautta.

Talousarvion sitovuus

Talousarvion sitoviksi määrärahoiksi esitetään kuntayhtymän toimintamenoja ja investointimenoja ja sitovaksi tuloarvioksi laskutettavia kuntaosuuksia. Kuntayhtymän taloudessa ja toiminnassa noudatetaan hyväksyttyä talousarviota ja sen muuttamisesta päättää yhtymäkokous.

Alustavat sitovat erät vuodelle 2027 on muodostettu seuraaviksi: Toimintamenot n. 1 044,740 M€, investointimenot n. 24,0 M€ ja kuntaosuudet n. 614,029 M€.

Toimintatulot

Toimintatulot vuonna 2027 ovat yhteensä 1060,6 milj. euroa. Kasvua vuoden 2026 ennusteeseen verrattuna on 67,4 milj. euroa (6,8 %). Toimintatuloista vuonna 2027 39,5 % on lipputuloja ja 57,9 % kuntaosuuksia. Toimintatulojen arvioidaan olevat 1077,3 milj. euroa vuonna 2028 ja 1128,4 milj. euroa vuonna 2029.

Lipputulot

Kokonaisuudessaan vuodelle 2027 tavoitellaan lipputuloja yhteensä 418,5 milj. euron edestä. Lipputulotavoite vuonna 2027 on 7,5 milj. euroa (1,8 %) kuluvan vuoden 2026 ennustetta suurempi. Lipputulotavoite on laskettu 3,1 prosentin keskimääräiseen hintojen korotukseen perustuen (inflaatio + 1,7

%-yks.). Vuonna 2028 lipputulotavoite on 447,5 milj. euroa ja vuonna 2029 476,0 milj. euroa.

Kuntaosuudet

Jäsenkunnat maksavat HSL:lle kuntaosuuksina ne kustannukset, joita ei voida kattaa lipputuloilla tai muilla tuloilla. Kuntaosuudet muodostuvat lipputulojen, operointikustannusten, joukkoliikenneinfran ja muiden kustannusten eristä

Alustava TTS-suunnitelma on laadittu siten, että jäsenkuntien subventio on noin 40 prosentin keskimääräisellä tasolla ilman infrakustannuksia TTS- ja strategiakauden päätyttyä vuonna 2029.

Laskutettavat kuntaosuudet vuonna 2027 ovat yhteensä 614,0 milj. euroa. Kuntaosuuksilla katetaan keskimäärin 45,9 % kuntaosuuksiin kohdistetuista vuoden 2027 kustannuksista ilman infrakustannuksia (59,3 % ml. infrakustannukset). Laskutettavat kuntaosuudet vuonna 2028 ovat yhteensä 599,7 milj. euroa ja vuonna 2029 621,1 milj. euroa.

Tuusulan kunnan kuntaosuudeksi on arvioitu vähennysten ja edellisten vuosien ylijäämän/alijäämän huomioimisen jälkeen vuodelle 2027 5,023 milj. euroa, vuodelle 2028 5,062 milj. euroa ja vuodelle 2029 5,253 milj. euroa.

Alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2026–2028 on laadittu siten, että jäsenkuntien ennusteen mukaiset ylijäämäkertymät vähentävät laskutettavia kuntaosuuksia TTS-kauden aikana ja alijäämät puolestaan lisäävät laskutettavia kuntaosuuksia.

Muut tulot

Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetukea arvioidaan saatavan 4,8 milj. euroa. Tuki on kohdistettu jäsenkunnille asukaslukujen suhteessa. Muita tukia on budjetoitu 0,1 milj. euroa vuosittain.

Toimintamenot

Toimintamenot vuonna 2027 ovat yhteensä 1044,7 milj. euroa. Toimintamenot kasvavat vuoden 2026 ennusteesta 52,3 milj. euroa (5,3 %). Vuonna 2028 toimintamenojen arvioidaan olevan 1060,8 milj. euroa ja 1111,8 milj. euroa vuonna 2029.

Palveluiden ostot

Palveluiden ostomenot ovat yhteensä 1001,2 milj. euroa vuonna 2027, 95,8 % HSL:n kaikista toimintamenoista. Palveluiden ostoon käytetään vuonna 2028 yhteensä 1015,6 milj. euroa ja 1065,4 milj. euroa vuonna 2029.

Liikennöinnistä maksetaan joukkoliikenteen operointikustannuksia vuonna 2027 yhteensä 692,8 milj. euroa, joka on 66,3 % kaikista toimintamenoista. Liikennöinnistä maksettavat operointikustannukset ovat 689,0 milj. euroa vuonna 2028 ja 711,0 milj. euroa vuonna 2029.

Bussiliikenteen kustannusten arvioidaan olevan 391,4 milj. euroa vuonna 2027, vuonna 2028 374,0 milj. euroa ja vuonna 2029 366,8 milj. euroa

Junaliikenteen kustannusten arvioidaan olevan 113,2 milj. euroa vuonna 2027, vuonna 2028 118,9 milj.euroa ja vuonna 2029 120,4 milj.euroa

Metroliiikenteen kustannusten arvioidaan olevan 62,2 milj. euroa vuonna 2027. vuonna 2028 63,7 milj.euroa ja vuonna 2029 64,9 milj.euroa.

Raitiovaunuliikenteen kustannusten arvioidaan olevan 92,7 milj. euroa vuonna 2027, vuonna 2028 97,6 milj.euroa ja vuonna 2029 118,1 milj.euroa.

Pikaraitiovaunuliikenteen kustannusten arvioidaan olevan 26,2 milj. euroa vuonna 2027, vuonna 2028 27,6 milj.euroa ja vuonna 2029 31,9 milj.euroa.

Lauttaliikenteen kustannusten arvioidaan olevan 7,1 milj. euroa vuonna 2027, vuonna 2028 7,3 milj.euroa ja vuonna 2029 9,0 milj.euroa.

Muuhun kuin liikennöitsijöille maksettaviin liikennöintikorvauksiin ja infrapalvelujen ostoihin ennakoidaan käytetävän 50,3 milj. euroa vuonna 2027. Muiden palvelujen ostoon käytetään 51,3 milj. euroa vuonna 2028 ja 52,3 milj. euroa vuonna 2029.

Henkilöstömenot

HSL:n henkilöstömenot ovat arviolta noin 33,0 milj. euroa vuonna 2027, joka on 3,2 % toimintamenoista. Vuonna 2028 menot ovat arviolta 34,0 milj.euroa ja vuonna 2029 34,5 milj.euroa. Henkilöstömenot eivät sisällä varausta mahdollisen tulos- ja kannustepalkkion maksamiseen.

HSL:n toimintaympäristö, asiakasodotukset ja strategiset tavoitteet ovat muuttuneet, minkä vuoksi organisaatiota kehitetään aiempaa asiakaslähtöisemmäksi, vaikuttavamaksi, ketterämmäksi ja tuottavamaksi. Organisaation rakenne ei kaikilta osin tukenut näitä tavoitteita, joten HSL käynnisti toimintaorganisaation uudistamisen ja siihen liittyvät yhteistoimintaneuvottelut, joiden päätyttyä HSL:n hallitus hyväksyi 7.5.2026 uuden organisaatorakenteen, joka on tullut voimaan 1.6.2026.

Uudistuksen taloudelliset ja henkilöstövaikutukset täsmentyvät toimeenpanon edetessä ja ne tarkentuvat lopulliseen toiminta- ja taloussuunnitelmaan 2027–2029.

Joukkoliikenteen infrakorvaukset

Kunnille joukkoliikenteen infrasta maksettava käyttökorvaus vuonna 2027 on yhteensä 255,5 milj. euroa. Lisäksi HSL hankkii ostopalveluna Espoossa ja Helsingissä sijaitsevaa sähköbussien latausinfraa 2,6 milj. eurolla. Infrakustannukset ovat yhteensä vuonna 2027 9,1 milj. euroa (3,7 %) suuremmat kuin vuonna 2026. Vuonna 2028 infrakuluja arvioidaan maksettavan yhteensä 275,2 milj. euroa ja vuonna 2029 yhteensä 302,0 milj. euroa. TTS-kauden kustannuksissa on varauduttu Kruunusiltojen avautumisen tuomiin lisäkuluihin.

Toimintakatteen ennen rahoitustuottoja ja -kuluja sekä poistoja, arvioidaan olevan vuonna 2027 15,9 milj. euroa ylijäämäinen.

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoituksen nettotuottojen arvioidaan olevan 0,5 milj. euroa vuosittain vuosina 2027–2029. Tuottoja arvioidaan syntyvän pääosin maksuliiketilien korkotuloista. Mahdollisten ylimääräisten kassavarojen sijoituksissa noudatetaan HSL:n hallituksen hyväksymää sijoituspolitiikkaa.

Alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2027–2029 sisältää vuonna 2020 nostetun 50,0 milj. euron talousarviolainan takaisinmaksun rahoituslaskelmassa ja korot tuloslaskelmassa. Lainaa on jäljellä vuoden 2026 lopussa 18,4 milj. euroa, ja sitä lyhennetään 5,3 milj. euroa vuosittain siten, että viimeinen erä maksetaan vuonna 2030.

Suunnitelma ei sisällä varausta uudelle lainanotolle, vaan katettavat kustannukset on tarkoitus rahoittaa jäsenkuntien kuntaosuuksilla siltä osin kuin niitä ei voida kattaa lipputuloilla ja muilla tuloilla.

Maksuvalmiuden arvioidaan kuitenkin heikkenevän TTS-kaudella ylijäämien vähentyessä ja riskien mahdollisesti toteutuessa. Tilanteen vuoksi HSL pyytää aslustavaa TTS:aa koskevassa lausuntopyynnössä jäsenkunnilta näkemyksiä maksuvalmiuden turvaamisesta. Suunnitelmassa on varauduttu maksamaan peruspääoman korkoa 1,5 prosentin tasolla PKS-omistajaohjauksen linjausten mukaisesti.

Vuosikate rahoituserien jälkeen on 16,4 milj. euroa ylijäämäinen, eikä se riitä kattamaan suunnitelman mukaisia poistoja, jotka ovat arvion mukaan 19,0 milj. euroa vuonna 2027.

Investoinnit ja poistot

HSL:n investointimenot ovat 24,0 milj. euroa vuonna 2027, 22,0 milj. euroa vuonna 2028 ja 20,0 milj. euroa vuonna 2029. Investoinnit painottuvat kehittämiseen, joka parantaa HSL:n tuottavuutta pitkällä aikavälillä.

Suunnitelmapoistoihin on varattu taloussuunnitelmassa yhteensä 19,0 milj. euroa vuonna 2027, 19,7 milj. euroa vuonna 2028 ja 19,7 milj. euroa vuonna 2029. Poistoihin sisältyy HSL:n toimitilaan suunnitellut arvonalentumiskirjaukset, joilla varaudutaan tontin maanvuokrasopimuksen päättymiseen vuonna 2030 sekä kiinteistön arvostamiseen sen todelliseen arvoon taseessa.

Tilikauden 2027 alijäämäksi arvioidaan -2,6 milj. euroa, ja se katetaan edellisinä vuosina kertyneistä ylijäämistä. Kertyneet ylijäämät ovat vähentyneet huomattavasti ja vuoden 2026 päättyessä kertyneitä ylijäämiä ennustetaan olevan käytettävissä yhteensä 7,9 milj. euroa. Ylijäämien väheneminen kasvattaa merkittävästi laskutettavia kuntaosuuksia vuodesta 2027 alkaen.

TUUSULAN KUNNAN LAUSUNTO HSL:N ALUSTAVASTA TOIMINTA JA TALOUSSUUNNITELMAEHDOTUKSESTA 2027-2029

Toimintasuunnitelma

Tuusulan kuntastrategia vuosille 2026-2029 linjaa kunnan tavoitteeksi sen, että asukkaiden tyytyväisyys Tuusulan alueen julkiseen liikenteeseen kasvaa ja joukkoliikenteen käyttö (kulutapaosuuks) kasvavat. Joukkoliikenne kehittyy ja oleellisia yhteyksiä sekä palvelutasoa pystytään parantamaan. Hyvinvointialueen palveluverkon keskeiset toiminnot ovat saavutettavissa julkisen liikenteen avulla. Lentokentän ja Aviapolis-alueen saavutettavuus joukkoliikenteellä parantuu. Pääradan lisäraiteiden

toteutumisen myötä junavuorotarjonnan lisäys Jokelan asemalla on suunniteltu ja toteutunut. Lisäksi joukkoliikennettä kehittämällä varmistetaan, että palvelut ja työpaikka-alueet ovat saavutettavissa.

Koska Rykmentinpuiston alueen maankäytön kehitys jatkuu, kunta pitää hyvänä, että toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksessa on varauduttu Rykmentinpuiston joukkoliikennepalvelun vahvistamiseen syksystä 2028 alkaen, mikäli Rykmentinpuiston alueen maankäytön kehitys sitä edellyttää. Kunta korostaa, että tarvittavien kehitystoimien tunnistamiseksi tulee saada hyvä tilannetieto aluetta nykyisin palvelevan linjaston käytöstä sekä alueen asukkaiden liikkumistarpeista tutkimuksiin, kyselyin ja muiden tietolähteiden avulla.

TTS-kaudella kunta ennakoii kortteli- ja katurakentamisen jakuvan Hyrylän keskustassa ja Rykmentinpuiston alueella vaatien joukkoliikenteenkin tilapäisjärjestelyjä. Paikallisen joukkoliikenteen kannalta keskeinen sijainti edellyttää hyvää poikkeusjärjestelyjen suunnittelua ja toteutusta kunnan ja HSL:n yhteistyönä, jotta minimoidaan poikkeuksien haitalliset vaikutukset joukkoliikennematkustukseen.

Toiminta ja taloussuunnitelmaehdotukseen on nyt sisällytetty Hyrylä-Ruskeasanta-Hakaniemi linjan (linja 643) vuorotarjonnan tihennys aamu- ja iltapäiväruuhkissa 20 min vuoroväliin. Samalla parannettaisiin vaihdollisten Hyrylä-Aviapolis ja Hyrylä-Vantaanportti -yhteyksien toimivuutta. Muutos on ajoitettu vuoden 2027 syyskauteen. Kustannusvaikutuksen on arvioitu olevan n. 80 000 € vuonna 2027 ja yleisesti noin 175 000 € vuositasolla. Kapasiteetin puolesta vuorovälin tihentäminen ei nykytilanteessa ole välttämätön. Kunta toteaa, että vuoden 2027 osalta kunnalla ei ole mahdollisuutta ohjata lisärahoitusta joukkoliikennetarjonnan lisäämiseen. Kunta katsoo, että linjan 643 vuorotarjonnan lisääminen tulee toiminnan ja talouden suunnittelussa varautua toteuttamaan vuoden 2028 syyskaudesta alkaen.

Alustavassa suunnitelmassa esitetään varautumista myös Sammonmäen joukkoliikennepalvelun perustamiseen Focus alueella syksystä 2028 alkaen, mikäli alueen maankäytön kehitys sitä edellyttää. Kehityksen kustannusvaikutukseksi on arvioitu noin 80 000 € vuonna 2028 ja noin 200 000 € vuositasolla. Kunta katsoo, että perustamiseen tulee suunnitelmassa toistaiseksi varautua.

Kunta toteaa, että Rykmentinportti I -työpaikka-asemakaava-alueelle Tuusulan itäväylän varrelle on valmistelussa hankkeita, jotka toteutuessaan sijoittavat alueelle arviolta noin 400 työpaikkaa. Hankkeiden ennakoitaan valmistuvan vaiheittain vuoden 2028 aikana. Alueen työmatkaliikkumista palvelevan joukkoliikenteen (linja 962) kehittämiseen tulee varata resurssi toiminta- ja taloussuunnittelukauden aikana vuonna 2027 ja lisättävälle tarjonnalle rahoitus vuodesta 2028 alkaen. Karkea arvio palvelulisäyksen kustannuksesta vuositasolla on noin 200 000 € ja vuoden 2028 osalta noin 150 000 €.

Hyrylän ja Hyvinkään/Hyvinkään sairaalan välisestä bussivuorojärjestelystä on tehty edellinen selvitys vuoden 2025 aikana. Liikenteen toteuttamisen kustannusarvio on nyt 175 000 - 275 000 € vuodessa riippuen valittavasta liikennöintireitistä ja autokalustosta. Alustavasti hahmoteltu liikenne voitaisiin periaatteessa aloittaa vuoden 2027 syyskaudelle. Selkeimmin kunnan itavoittoeseen vastaa kustannusvaikutushaarukan yläpään reittivaihtoehto, jossa reitti ajetaan Hyrylä-Kellokoski-Jokela-Hyvinkää sekä mahdollisesti laajennetaan reittiä eteläpäästään vielä Riihikallioon. Tätä liikennettä ei ole nyt nostettu alustavassa toiminta- ja taloussuunnitelmassa

toimenpiteiden joukkoon. Kunta toteaa, että vuoden 2027 osalta kunnalla ei ole mahdollisuutta ohjata lisärahoitusta joukkoliikennetarjonnan lisäämiseen. Kunta katsoo, että hahmoteltu Hyrylä-Hyvinkää -linja-autoyhteys tulee toiminnan ja talouden suunnittelussa varautua toteuttamaan vuoden 2028 syyskaudesta alkaen.

Kunnan lopullisen puoltavan kannan ottaminen linjan 643 vuorotarjonnan lisäämiseen, Rykmentinportti I ja Tuusulan itäväylän käytävän sekä Sammonmäen alueen työmatkaliikenteen vuorotarjonnan lisäämiseen sekä uuden Hyvinkään suunnan linjan käynnistämiseen vaatii kunnassa asian käsittelyä talousarviovalmistelussa ja -pääöksenteossa, koska ne lisäävät HSL-kuntaosuutta. Vuodelle 2028 ajoitettujen liikenteen täydennyksiin ja käynnistykseen tulee toistaiseksi vuosien 2027-2029 toiminta- ja taloussuunnitelman valmistelussa kuitenkin varautua.

Tuusulan kunta toteaa, että kuntaan liittyvän joukkoliikennematkustuksen kehitystä tulee seurata tiiviisti HSL:n ja kunnan yhteistyönä. Sisäisessä ja seutubussilinjojen nousumäärissä on tilastoinnin perusteella ollut alkuvuodesta 2026 havaittavissa kasvua. Muutos tulee analysoida ja sen syyt tulee mahdollisuuksien mukaan tunnistaa.

Taloussuunnitelma

HSL kysyy kunnalta kannattaako kunta matkalippujen hintojen matalampaa ja enemmän riskiä sisältävää keskimääräistä korotustasoa (inflaatio + 1,7 %-yks. = noin 3,1 % + kasvutoimet) vai riskittömämpää korotustasoa (inflaatio + 4,6 %-yks. = noin 6 %). Kunta ei vastusta maltillista matkalippujen hintojen korottamista, kun vastataan kustannusten kohoamisesta ja matkustuskäyttyymisen muutoksista syntyneisiin haasteisiin. Tuusulan kunnan näkökulmasta matkalippujen hintojen korotus tulee tehdä harkiten korkeamman korotustason mukaisesti. Tuusulan kunnan prioriteettina suunnittelukaudella on se, että kunnan kuntaosuus pysyy korkeintaan 50 prosentissa.

HSL kysyy kunnalta, kannattaako kunta tarkastusmaksun korotusta 130 euroon? Maksunkorotuksella tavoitellaan liputta matkustamisen vähentymistä pysyvämmiin ja sekä pyritään turvaamaan lipputulon kertymistä. Sen ensisijaisena tavoitteena ei ole tulonhankinta. Tuusulan kunta ei vastusta tarkastusmaksun korotusta. Kunta kuitenkin kehottaa matkustajainformaatiossa panostamaan liputta matkustamisen haittojen korostamiseen sekä tarkastusmaksun suuruuden esiin tuomiseen, jotta maksun suuruuden toivottu liputta matkustamista ennalta ehkäisevä vaikutus saavutetaan parhaalla tavalla.

HSL kysyy kunnalta, miten suuren kustannuslisäyksen kunta on valmis hyväksymään kiristetyn päästötavoitteen saavuttamiseksi? Kunta katsoo, että Tuusulan tilanteessa joukkoliikenteen palvelutason parantaminen on keskeisin keino kulkumuodon houkuttelevuuden parantamisessa, joukkoliikenteellä kulkemisen lisäämisessä ja siten välillisesti kuntalaisten liikkumisen päästöjen vähentämisessä. Tarjonnan määrällisen ja maantieteellisen kattavuuden parantaminen eivät vähennä joukkoliikenteen energiankulutusta. Kunta pitääkin tärkeänä, että tulevat hankinnat toteutetaan sillä periaatteella, että kunnassa liikkuva joukkoliikennekalusto on kohtuuttomia operointitilanteita ja liikennöintiolosuhteita lukuunottamatta lähipäästötöntä bussikalustoa. Kunta ei määritä lausunnossaan euromääräistä kustannusten lisäysrajaa, mutta kunta edellyttää, että kuntaosuus pysyy korkeintaan 50 prosentissa.

HSL kysyy kunnalta näkemystä, millä toimenpiteillä HSL:n maksuvalmius turvataan: jäsenkuntien lisärahoituksella, ulkoisella lainanotolla tai muilla ratkaisulla? Kunta katsoo, että äkillisen lisärahoituksen aiheuttamaa riskiä maksuvalmiudelle tulee vähentää budjetoituvaiheessa. Kunta katsoo, että kuntakohtaisen ylijäämän hallittu ja kohtuullinen kerryttäminen on selkein tapa maksuvalmiuden ylläpitoon. Kunta katsoo, että rahoitustarpeet, joihin ei budjetoinnissa ole pystytty varautumaan, tulee pyrkiä kuitenkin tunnistamaan mahdollisimman aikaisin, ratkaisutavasta on neuvoteltava jäsenkuntien kanssa, eikä ratkaisukeinoista mitään tule sulkea valikoimasta ennalta pois. Mikäli sopeuttamistoimiin lähdetään, kohtuuttoman haitan muodostumista työssäkäyntimatkustamiselle, koulutai opiskelumatkojen tekemiselle, tulee välttää. Tarvittaessa säästömahdollisuuksia liikennöinnistä tulee Tuusulan kunnan osalta etsiä seutuliikenteen vähämerkityksellisimmistä linja-autovuoroista.

Tuusulan kunta hyväksyy esitetyn mallin, jossa kertynyt yli- tai alijäämä tasataan TTS -kauden aikana eikä kuntaosuushyvityksiä makseta. Mikäli kunnalle kertyy ylijäämää, sen käyttö pitää TTS 2027-2029 -kaudella kohdentaa siten, että toimenpiteet liittyvät Tuusulan kuntaan liittyvään liikenteeseen, linjaston ja liikenteen kehittämisen suunnittelun kustannuksiin, operointikustannuksiin ja muihin kustannuksiin sekä Tuusulan kunnalle jyvittyvän lipputulokertymän kohentamiseen tähtääviin toimiin. Lisäksi kunta katsoo, että ylijäämäkertymää tulee suunnitelmallisesti ylläpitää siten, että turvataan osaltaan kuntayhtymän maksuvalmiutta.

Tuusulan kunta katsoo, että TTS-ehdotuksessa kunnalle esitetyt kuntaosuuden määrät (kuntaosuudet vähennysten jälkeen 2027: 5,023 M€, 2028: 5,062 M€, 2029: 5,253 M€) tulee tarkistaa lausunnossa esitetyn matkalippujen hinnankorotusprosentin, liikenteen operointikustannuksiin vaikuttavien tekijöiden sekä muiden kustannuksiin vaikuttavien tekijöiden mukaisesti. Suunnitelmaa viimeisteltäessä tapahtuvat muutokset arvioissa kunnalle jyvittyvän kuntaosuuden määristä tulee käydä kunnan kanssa läpi ennen TTS:n hyväksymistä.

Esittelijä

yhdyskuntatekniikan päällikkö Juhola Petri

Päätösehdotus

Tekninen lautakunta päättää ehdottaa kunnanhallitukselle, että kunnanhallitus päättää

- antaa selostusosan mukaisen lausunnon Helsingin seudun liikenne - kuntayhtymän alustavasta toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2027–2029

Lisäksi tekninen lautakunta päättää tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan tämän asian osalta välittömästi kokouksessa.

Päätös